

О. Є. Паук,
здобувач кафедри економіки підприємств та інвестицій,
Національний університет "Львівська політехніка"

ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВАМИ СТРАТЕГІЙ ІНВЕСТИВАННЯ

У статті з позиції функціонально-процесійного підходу розкрито сутність технологій формування і реалізації підприємствами стратегій інвестування, а також конкретизовано принципи їхнього вироблення.

The essence of enterprises' investing strategies' forming and realization technologies are exposed, and also principles of their making are specified in the article from the position of functional-process approach.

ВСТУП

В умовах глобалізації економіки, посилення вимог до реципієнтів інвестиційних ресурсів, мінливості факторів, які впливають на ефективність вкладення коштів в об'єкти інвестиційної діяльності, суттєво ускладнюється завдання раціонального формування і реалізації управлінських рішень як корпоративними, так й індивідуальними інвесторами. Для уникнення небезпек, пов'язаних з інвестуванням, інвесторам необхідно володіти адекватним методичним інструментарієм до формування і реалізації стратегій інвестування. Фрагментарність розробки теоретичних основ і методико-прикладних рекомендацій щодо виконання цього завдання є причиною проблематичності досягнення очікуваних позитивних економічних ефектів від інвестиційної діяльності підприємств.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Мета статті — з позиції функціонально-процесійного підходу розкрити сутність технології формування і реалізації стратегій інвестування підприємств.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Як відомо, технологія — це сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва чого-небудь [3, с. 1245]. У сфері інвестиційного менеджменту сутнісними ознаками поняття "технологія формування і реалізації стратегії інвестування підприємства" є:

- 1) послідовність етапів інвестування;
- 2) наявність суб'єктів і об'єктів інвестування;
- 3) наявність цілей інвестування.

На підставі узагальнення цих сутнісних ознак є підстави трактувати технологію формування і реалізації стратегії інвестування підприємства як сукупність етапів із взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності на предмет інвестування в об'єкти інвестиційної діяльності задля отримання конкретних економічних, соціальних технологічних та інших ефектів. Синтезування напрацювань науковців і матеріалів досліджених підприємств дозволило виділити альтернативні технології формування і реалізації стратегій інвестування підприємств, такі як (рис. 1):

- цільова технологія;
- ресурсно-пошукова технологія;
- проектно-репрезентативна технологія.

Сутність першої полягає у тому, що підприємство, як суб'єкт інвестиційної діяльності встановлює виробничо-господарські цілі, пізніше здійснює вибір способів їхнього досягнення і після цього акумулює необхідні для реалізації встановлених цілей інвестиційні ресурси. Ця стратегія є найпоширенішою з переліку наведених. Причиною цього є те, що кожна виробничо-господарська організація, яка має на меті отримання прибутку і досягнення приросту ринкової вартості її активів через об'єктивні і суб'єктивні обставини вимагає періодичного оновлення виробничих фондів, технологій, поповнення матеріально-сировинних запасів тощо. Враховуючи те, що кошти підприємства знаходяться в постійному обороті, а тимчасово-вільні ресурси можуть бути необхідними для виконання непередбачуваних зобов'язань, то практично завжди виникає необхідність затрачати певний час на акумулювання інвестиційних ресурсів, необхідних для реалізації встановлених цілей. Як правило, підприємства акумулюють інвестиційні ресурси за рахунок отри-

мання прибутку, здійснення амортизаційних відрахувань, випуску корпоративних, боргових і похідних цінних паперів тощо.

Ресурсно-пошукова технологія відрізняється від цільової тим, що підприємство як суб'єкт інвестиційної діяльності інвестує в об'єкти інвестиційної діяльності не з причини необхідності розв'язання виробничо-господарських проблем, а тому, що володіє певними інвестиційними ресурсами і має намір зберегти і примножити їхню вартість. У відповідності до цієї технології підприємства спочатку акумулюють інвестиційні ресурси, пізніше встановлюють цілі щодо їхнього використання, і насамкінець здійснюють вибір способів реалізації встановлених цілей. Під час застосування цієї технології рішення, що приймаються на другому і третьому етапах, значною мірою, залежать від факторів зовнішнього середовища організації, зокрема рівня інфляції, ринкової кон'юнктури, стабільності цін на активи, гостроти конкуренції на ринку тощо.

Щодо проектно-репрезентативної технології, то вона передбачає розробку підприємством проектів створення певних продуктів, технологій тощо, обґрунтування ймовірності виникнення позитивних ефектів від їхньої реалізації, конкретизацію цілей реалізації розроблених проектів, а також акумулювання інвестиційних ресурсів для реалізації встановлених цілей. У більшості випадків цю стратегію застосовують венчурні організації, які доводять продукт або технологію до рівня дослідного зразка, а далі шукають інвесторів для комерціалізації пропонуєваних ними інновацій. Проведені дослідження дозволяють стверджувати, що в умовах економіки України ця стратегія є найменш виправданою, оскільки на нашому національному ринку майже немає венчурного капіталу, передусім іноземного, який формувався б за рахунок банківських і парабанківських синдикативних утворень. За твердженнями фахівців, за всі роки незалежності України в нашу державу залучено не більше 1 млрд дол. США від венчурних фінансових організацій. Враховуючи це, таку стратегію доцільно використовувати тільки тоді, коли власники і керівники підприємств мають цільові орієнтири щодо реалістичності реалізації проектів і залучення коштів інвесторів у необхідному розмірі.

Обробка інформації, отриманої від керівників досліджених підприємств, дозволяє стверджувати, що виділені вище технології формування і реалізації стратегій інвестування можуть поєднуватись як в часі, так і у просторі. Рішення про їхнє комбінування залежить від:

- рівня розвитку системи інвестиційного менеджменту на підприємстві;
- досвідченості керівників підприємств у реалізації інвестиційних проектів;
- диференційованості об'єктів інвестування;
- рівня інформаційного забезпечення керівників, відповідальних за формування і реалізацію інвестиційних рішень;
- типу господарювання підприємства і форми його власності тощо.

Проведені дослідження показали, що технології формування і реалізації підприємствами стратегій інвестування виконують кілька функцій (рис. 2).

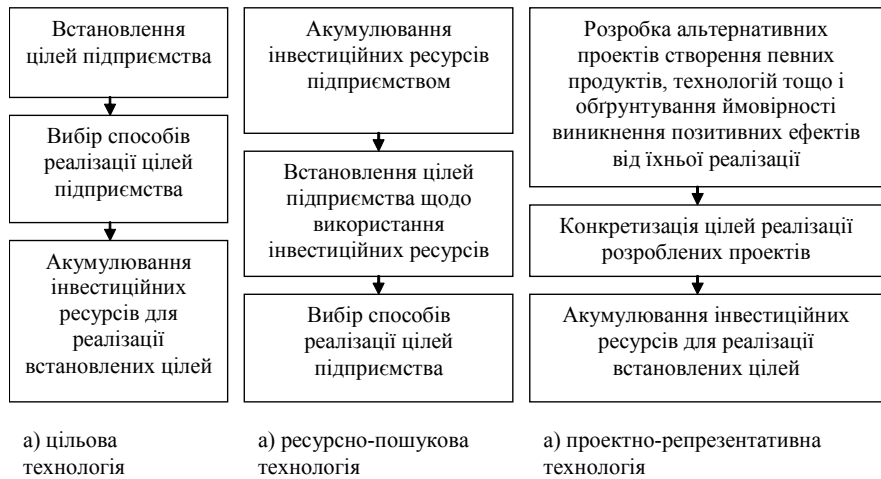

Рис. 1. Альтернативні технології формування і реалізації підприємствами стратегій інвестування

Як відомо, функція є видом діяльності. Це поняття відображає зв'язок цілей використання певного об'єкта зі способами цілеспрямованого впливу суб'єктів на інформаційні, матеріально-технічні, фінансові та інші ресурси з метою реалізації встановлених цілей. Технології формування і реалізації підприємствами стратегій інвестування передусім виконують кумулятивно-перетворювальну функцію. Її сутність виявляється через взаємозв'язки таких категорій, як "управління", "система", "технологія" та "інформація". З цього приводу доцільно відзначити, що будь-яке підприємство є штучною відкритою системою, управління якою здійснюється на інформаційній основі. З огляду на те, що розвиток підприємств неминуче зазнає впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовищ, що зумовлюються дією об'єктивних економічних законів і суб'єктивізму керівників підприємств а досягнення очікуваних показників економічного розвитку вимагає застосування наукового підходу до формування і реалізації управлінських рішень, зокрема у сфері інвестиційної діяльності. Науковий підхід зобов'язує до застосування загальних і спеціальних принципів і методів пізнання дійсності у акумулюванні, обробці й використанні управлінської інформації. З огляду на це кумулятивно-цільова функція досліджуваних технологій полягає у акумулюванні й обробці даних про доцільність застосування конкретної технології формуван-

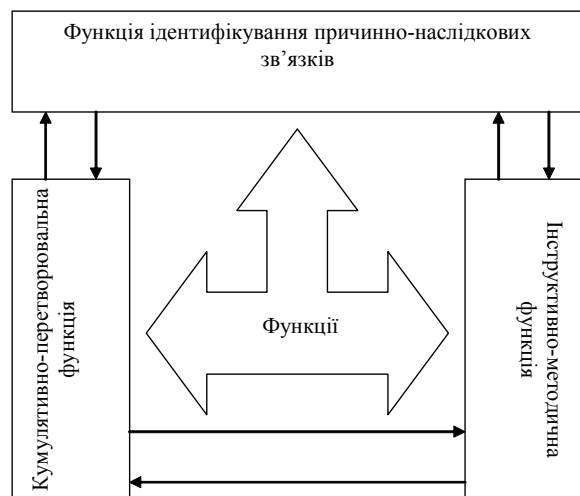

Рис. 2. Функції технологій формування і реалізації підприємствами стратегій інвестування і зв'язки між ними

ня і реалізації стратегії інвестування у певних виробничо-господарських умовах.

З кумулятивно-перетворювальною функцією тісно пов'язана причинно-наслідкова функція. По-перше, одним із принципів наукового пізнання дійсності є принцип причинно-наслідкових зв'язків. По-друге, цей принцип є основою діалектики як наукового методу. Враховуючи це, науковий підхід до вироблення управлінських рішень пов'язаних з вибором технологій щодо формування і реалізації стратегії не може існувати без цієї функції. Її дія виявляється у ідентифікуванні поточного стану інвестиційної діяльності підприємства, виявленні та аналізі причин, які його зумовили, а також встановленні наслідків інвестування на перспективи економічного розвитку організації загалом.

Щодо інструктивно-методичної функції технологій формування і реалізації підприємствами стратегій інвестування, то формами її реалізації є: алгоритми, інструкції, методичні вказівки та інші положення, які є матеріалами, за допомогою яких суб'єкти формування і реалізації стратегій інвестування досягають встановлених цілей. Ця функція, насамперед, реалізовується технологіями формування і реалізації стратегій інвестування на етапі виконання ухвалених суб'єктами інвестування управлінських рішень, зокрема під час реалізації керівниками підприємств організаційних змін, необхідних для впровадження ухвалених ними управлінських рішень.

Виділені функції технологій формування і реалізації підприємствами стратегій інвестування взаємопов'язані між собою. Так, кумулятивно-перетворювальна функція базується на функції ідентифікування причинно-наслідкових зв'язків, а також на інструктивно-методичній функції. Без цих зв'язків ця функція мала б виключно інтуїтивний, а не науковий характер. Виконати функцію ідентифікування причинно-наслідкових зв'язків без кумулятивно-перетворювальної та інструктивно-методичної функції також неможливо. Причина полягає у тому, що ця функція реалізовується під час застосування суб'єктами управління методів аналізу і прогнозування. Їх об'єктами є інформація, а методи базуються на конкретних алгоритмах і обмеженнях щодо їхнього застосування. Стосовно інструктивно-методичної функції зазначимо, що формуванню будь-якого методичного положення передують акумулювання і обробка інформації. Саме ці завдання виконують кумулятивно-перетворювальна функція і функція причинно-наслідкових зв'язків. Враховуючи це, усі виділені функції взаємопов'язані.

Опрацювання наукової літератури, а також матеріалів досліджуваних підприємств, зокрема ТОВ "Львівські автобусні заводи", ТзОВ "ГалАвто", ТзОВ "ІнтерПЕТ", Концерн "МАТС" дозволяє стверджувати, що принципами застосування технологій формування і реалізації підприємствами стратегій інвестування є:

— принцип економічної ефективності (сутність принципу полягає у тому, що вибір технологій формування і реалізації стратегії інвестування має здійснюватись з огляду на співвідношення очікуваної економічної вигоди від реалізації певної стратегії до витрат, пов'язаних з її формуванням і реалізацією. В даному випадку під економічними вигодами може розглядатись валовий дохід, прибуток, приріст продуктивності праці, зменшення втрат від виробництва готової продукції, збільшення кількості споживачів, готових купувати продукцію у кредит тощо);

— принцип конкретності цілей інвестиційної діяльності (сутність цього принципу полягає у тому, що цілі інвестиційної діяльності мають бути адекватно визначеними у просторі й часі. Адекватність забезпечується параметризацією цілей, тобто критеріями оцінки їх реалізації);

— принцип технологічності вироблення управлінських рішень щодо формування і реалізації стратегій інвестуван-

ня (сутність принципу полягає у тому, що управлінські рішення мають формуватись сукупністю методів, застосування яких у певній послідовності забезпечує обґрунтованість вибору рішень і прогнозованість результатів їхнього застосування. Етапами застосування цієї технології є: формування рішення, ухвалення рішення, реалізація рішення);

— принцип зворотного зв'язку реалізації стратегій інвестування з усіма попередніми етапами їх формування (сутність цього принципу впливає з позиції функціонального підходу в управлінні будь-якими процесами і явищами. Як відомо з теорії менеджменту, усі загальні функції пов'язані між собою зворотними зв'язками, особливо це стосується виконання керівниками підприємств функцій контролювання і регулювання під час реалізації управлінських рішень. Враховуючи це, сутність виділеного принципу зводиться до необхідності перманентного моніторингу стану реалізації обраної технології формування і виконання стратегій інвестування, а також до їхнього регулювання).

ВИСНОВКИ

Вибір технологій формування і реалізації підприємством стратегій інвестування є важливим завданням керівників підприємств на етапі формування управлінських рішень у сфері інвестиційного менеджменту. Його виконання необхідно здійснювати на засадах наукового підходу, що забезпечить обґрунтованість вибору стратегій інвестування і пролонгованість реалізації інвестицій.

Подальші дослідження доцільно проводити у напрямі оптимізації параметрів, які характеризують ефективність реалізації стратегій інвестування.

Література:

1. Азов Г.П. Конкуренция: анализ, стратегия и практика / Азов Г.П. — М.: Прогрес, 1997. — 350 с.
  2. Белошапка В.А. Стратегическое управление: принципы и международная практика / Белошапка В.А., Загорий Г.В. Под ред. В.А. Белошапки. — К: Абсолют-В, 1998. — 441 с.
  3. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Бусел В. Т. — К.: Ірпінь: ВТФ "Перун", 2003. — 386, 1087 с.
  4. Васильков В.Г. Організація виробництва / Васильков В. Г. — К.: Знання, 2003. — 230 с.
  5. Виханський О.С. Стратегическое управление / Виханський О.С. — М.: Гардарики, 1998. — С. 24—39.
  6. Водачек Л. Стратегия управления инновациями на предприятии / Водачек Л., Водачкова О. — М.: Экономика, 1989. — 167 с.
  7. Гаврилюк С.П. Вплив факторів і конкурентних переваг на інвестиційну привабливість інновацій та роль стратегічного планування для конкурентоспроможності бізнесу технологій / С.П. Гаврилюк // Маркетинг в Україні — 2000. — № 4. — С. 9—11.
  8. Кібук Т.М. Стратегічний потенціал підприємства (на матеріалах підприємств металургічної галузі України): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 "Економіка та управління підприємствами" / Т.М. Кібук. — Київ, 2010. — 21 с.
  9. Кузьмін О.Є. Проблеми оцінювання і формування інвестиційного потенціалу машинобудівних підприємств: [монографія] / О.Є. Кузьмін С.В. Князь, Ю.В. Андріанов // Львів: Видавництво ДП "Видавничий дім "Укрпол", 2008. — 326 с.
  10. Кузьмін О.Є. Стратегія інноваційної діяльності машинобудівних підприємств: особливості формування, реалізації та оцінювання: [монографія] / О.Є. Кузьмін С.В. Князь, Н.О. Шпак, Ю.В. Малиновський // Львів: Видавництво ДП "Видавничий дім "Укрпол", 2009. — 198 с.
- Стаття надійшла до редакції 23.09.2010 р.*